

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, w dniu 18 lipca 2024 r.,
w sprawie D. C.
skazanego za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. i inne
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 7 grudnia 2023 r., sygn. akt II Aka119/23,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 27 marca 2023 r., sygn. akt III K 82/21

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Szczecinie, wyrokiem z dnia 27 marca 2023 r., w sprawie o sygn. akt III K 82/21, uznał D. C. za winnego tego, że po zawarciu w dniu 1

listopada 2012 roku pozornej umowy o pracę z I. K. i R. spółka z o. o. w S., która następnie była podstawą jego zgłoszenia do ubezpieczenia chorobowego, wprowadzając w ten sposób Zakład Ubezpieczeń Społecznych w błąd co do faktycznego charakteru zatrudnienia i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, a tym samym co do istnienia określonego ustawą tytułu do świadczeń społecznych działając w S., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, z góry powziętym zamiarem i w krótkich odstępach czasu, od dnia 3 lutego 2013 r. do dnia 1 czerwca 2014 r. doprowadził pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci środków pieniężnych w łącznej kwocie 171.844,54 złotych z tytułu wypłaty świadczeń z ubezpieczenia chorobowego w postaci zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego, a w okresie od 3 czerwca 2014 r. do 22 sierpnia 2014 r., od dnia 17 września 2014 r. do dnia 30 listopada 2014 r., od dnia 3 grudnia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2014 r. i od dnia 2 stycznia 2015 r. do dnia 27 maja 2015 r. usiłował doprowadzić pracowników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci środków pieniężnych w kwocie łącznej 90.431,92 złotych z tytułu wypłaty świadczeń z ubezpieczenia chorobowego w postaci zasiłku chorobowego, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na odmowę wypłaty mu wyżej wskazanego świadczenia i wydanie w tym zakresie stosownych decyzji, działając tym samym na szkodę Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, tj. czynu z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to sąd wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby oraz karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawkiiennej na kwotę 80 złotych.

Apelacje od tego wyroku złożyli prokurator, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego oraz obrońca oskarżonego.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, wyrokiem z dnia 7 grudnia 2023 r., w sprawie o sygn. akt II AKa 119/23 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Od powyższego wyroku kasację wniósł obrońca skazanego zarzucając:

1. zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej skodyfikowanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez nienależyte obsadzenie sądu II instancji,

2. rażącą obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez nierozważenie - wbrew kodeksowemu obowiązowi - wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym przez sąd II instancji oraz zaakceptowanie przez sąd II instancji stanowiska sądu I instancji w zakresie dokonania przez sąd I instancji oceny materiału dowodowego i dania wiary jednym dowodom, a uznania innych za niewiarygodne, tj. naruszenie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k.,

3. rażącą obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów w postaci zeznań A. G. przez uznanie za wiarygodne wyłącznie części jej zeznań, natomiast uznając za niewiarygodne tę część zeznań, która dotyczyła możliwości finansowych I. K. i R. Sp. z o.o. (dalej jako „Spółka” lub „IKiR”) co do zatrudniania D. C. za wynagrodzeniem 15.000 zł i K. P. za wynagrodzeniem 10.000 zł uznając, iż ocena A. G. nie mogła stanowić podstawy ustaleń faktycznych w sprawie, pomimo tego, iż zeznania te były spójne, logiczne oraz korespondowały z zebranym materiałem dowodowym w sprawie, tj. naruszenie art. 7 k.p.k.,

4. rażącą obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów w postaci opinii biegłej J. N. z zakresu rachunkowości, księgowości, kadr i ekonomii przedsiębiorstw z dnia 14 lipca 2020 r. na okoliczność ustalenia kondycji i sytuacji finansowej Spółki I. K. i R. Spółka z o.o. w S. (dalej jako „opinia biegłej”) przez oparcie rozstrzygnięcia w tej kwestii jedynie na sporządzonej opinii biegłej oraz uznanie za niewiarygodne - w związku ze sporządzoną opinią biegłej - zeznań A. G., pomimo iż opinia biegłej nie była spójna i logiczna, a także posiadała szereg nieścisłości oraz braków, tj. rażącą obrazę przepisu art. 7 k.p.k.,

5. rażącą obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez oparcie rozstrzygnięcia sądu II instancji na nieprawdziwych ustaleniach faktycznych wynikających z niezasięgnięcia opinii biegłego, gdy dla rozstrzygnięcia sprawy były wymagane wiadomości specjalne, a znajdująca się w aktach sprawy opinia biegłej była niepełna i niejasna, a także zachodziły sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie, tj. pomiędzy opinią biegłej a opinią doradcy podatkowego G. G. z dnia 23 listopada 2022 r. (dalej

jako „opinia doradcy podatkowego”), tj. rażące naruszenie art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. i art. 201 k.p.k.,

6. rażącą obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów w postaci uznania za w pełni wiarygodną opinię biegłej pomimo tego, iż analiza opinii biegłej przez doradcę podatkowego G. G. z dnia 27 października 2022 r. (dalej jako „analiza opinii”) wykazała, że opinia biegłej jest niejasna i niepełna, a w szczególności opiera się na dowolności przyjmowanych ocen, brak w opinii biegłej wzięcia pod uwagę innych, równie realnych scenariuszy życia gospodarczego, a także brak w opinii biegłej odniesienia się do istotnej części dokumentacji i wynikających z niej okoliczności, tj. naruszenie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k.,

7. rażącą obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów przez dowolne, niepoparte żadnym dowodem zaakceptowanie przez sąd II instancji ustaleń sądu I instancji dotyczących czasu pojawienia się objawów depresyjnych u skarżącego, które to ustalenie wymagało wiedzy specjalistycznej z dziedziny psychiatrii, a który to dowód nie został przeprowadzony przez sąd I instancji, wbrew dowodom z dokumentów w postaci orzeczeń lekarskich dotyczących stanu zdrowia skarżącego, potwierdzających czas powstania u skarżącego jednostki chorobowej, tj. naruszenie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. i art. 201 k.p.k.,

8. rażącą obrazę prawa materialnego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez nieuzasadnione przyjęcie przez sąd II Instancji, iż skarżący działał z góry powziętym zamiarem, czym doprowadził pracowników ZUS do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez wypłatę świadczeń w wysokości 171.844,50 zł, tj. rażące naruszenie art. 9 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. poz. 17 - dalej jako „k.k.”) w zw. z art. 286 § 1 k.k.,

9. rażącą obrazę prawa materialnego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku poprzez nieuzasadnione przyjęcie przez sąd II instancji, iż skarżący usiłował doprowadzić pracowników ZUS do niekorzystnego

rozporządzenia mieniem poprzez wypłatę świadczeń w wysokości 90.431,92 zł, tj. naruszenie art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

W konkluzji skarżący wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku sądu II instancji i uniewinnienie skarżącego,

a ponadto o:

I. przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości, księgowości, kadr i ekonomii przedsiębiorstw na okoliczność:

1) ustalenia jaka była kondycja finansowa spółki IKiR w chwili zatrudnienia skarżącego,

2) jak w tym czasie wyglądała struktura Spółki,

3) jaki był majątek Spółki oraz jakie przychody generowała Spółka,

4) jakie przychody mogła generować Spółka mając na uwadze jej sytuację na rynku, w tym okoliczność, że IKiR w 2012 r. był założycielem Szkoły Wyższej z siedzibą w S. oraz Szkoły Wyższej1 z siedzibą w S.,

5) jaka była wartość Spółki jako przedsiębiorstwa na rynku,

6) czy i jaki wpływ na tą wartość miał fakt, że w 2012 r. Spółka była założycielem Szkoły Wyższej z siedzibą w S. oraz S. Szkoły Wyższej1 z siedzibą w S.,

7) czy sytuacja finansowa IKiR w chwili zatrudnienia Skarżącego i prognozowane przez nią dochody, pozwalały na wypłatę Skarżącemu wynagrodzenia w wysokości określonej umową o pracę,

8) czy wynagrodzenie skarżącego było ekwiwalentne w stosunku do jego nakładu pracy i wykonywanych obowiązków, posiadanej sieci kontaktów (przy uwzględnieniu wielkości spółki, jej sytuacji i możliwości finansowych), wykształcenia i dotychczasowej historii zatrudnienia,

9) dokonanie i oszacowanie wartości spółki IKiR oraz możliwych przyszłych przepływów gotówkowych, biorąc pod uwagę jako datę początkową, zawarcie przez Spółkę umowy ze Skarżącym i przyjęcie dalszego normalnego funkcjonowania IKiR.

II. przeprowadzenie dowodu z analizy opinii, na okoliczność:

1) niepełności opinii biegłej,

- 2) niejasności opinii biegłej,
- 3) dowolności przyjmowanych ocen przy wydawaniu opinii biegłej,
- 4) braku wzięcia pod uwagę innych, równie realnych scenariuszy życia gospodarczego przy wydawaniu opinii biegłej,
- 5) braku odniesienia się do istotnej części dokumentacji i wynikających z niej okoliczności przy wydawaniu opinii biegłej.

III. przeprowadzenie dowodu z opinii doradcy podatkowego, na okoliczność:

- 1) zasadności zatrudnienia skarżącego przez IKiR,
- 2) uzasadnionej wysokości zaproponowanego wynagrodzenia skarżącemu przez Spółkę,
- 3) posiadanego wykształcenia i kompetencji zawodowych przez skarżącego, które uzasadniały wysokość zaproponowanego skarżącemu wynagrodzenia przez IKiR,
- 4) wykazania kondycji finansowej Spółki, która pozwalała i uzasadniała zatrudnienie skarżącego za wynagrodzeniem w wysokości 15.000,00 zł.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego jest oczywiście bezzasadna, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie należy zauważyć, że zgodnie z treścią art. 535 § 1 k.p.k. kasacja jako nadzwyczajny środek zaskarżenia może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

Zasadą przy tym jest, że strona postępowania może wnieść kasację na korzyść wyłącznie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 2 k.p.k.). Ustawodawca przewidział jednak, że ograniczenie to nie będzie dotyczyło sytuacji, gdy strona postępowania kasację opiera na tzw. bezwzględnej przyczynie odwoławczej wskazanej w art. 439 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.). Ranga tego rodzaju uchybień o fundamentalnym znaczeniu powoduje bowiem, że wyrok taki nie

może się ostać niezależnie od tego jaka kara została orzeczona. Tak więc stwierdzenie zaistnienia przesłanki wskazanej w art. 439 k.p.k. skutkuje koniecznością uchylenia zaskarżonego orzeczenia, bez badania czy uchybienie takie miało wpływ na jego treść. Z uwagi na fakt, iż w niniejszej sprawie D. C. został skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat próby oraz karę grzywny, należało w pierwszej kolejności ocenić kasację pod kątem jej dopuszczalności. Uwzględniając powyższe oczywistym jest, że jedynym prawidłowo postawionym zarzutem w omawianej skardze jest zarzut z punktu I nadzwyczajnego środka zaskarżenia, dotyczący bezwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci naruszenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez nienależyte obsadzenie sądu II instancji, zatem wyłącznie ten zarzut podlega rozpoznaniu w postępowaniu kasacyjnym.

Pozostałe zarzuty (od punktu 2 do 9) są w oczywisty sposób niedopuszczalne na gruncie omawianej sprawy, podniesione przez skarżącego z oczywistym naruszeniem art. 523 § 2 k.p.k. Niezależnie jednak od powyższego warto wskazać na błędną konstrukcję postawionych zarzutów, gdzie skarżący w punktach od 2 - 7 zarzuca obrazę przepisów prawa procesowego, natomiast w punktach od 8 - 9 obrazę prawa materialnego, tj. zarzuty wzajemnie wykluczające się. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreślano, że tak sformułowane zarzuty obarczone są wewnętrzną sprzecznością, wynikającą z faktu, iż dotyczą one tego samego zakresu. Obraza prawa materialnego polega na jego wadliwym zastosowaniu w orzeczeniu, które oparte jest na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Nie można więc mówić o obrazie prawa materialnego w sytuacji, gdy wadliwość orzeczenia w tym zakresie jest wynikiem błędnych ustaleń faktycznych, przyjętych za jego podstawę lub naruszenia przepisów procesowych (por. S. Zabłocki (w:) J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. Przyjemski, R.A. Stefański, S. Zabłocki - Kodeks postępowania karnego. Komentarz., Warszawa 2004, t. III, s. 111).

Niedopuszczalne jest także formułowanie w kasacji wniosków dowodowych, albowiem skarżący nadzwyczajny środek zaskarżenia potraktował jako kolejny instancyjny środek odwoławczy, co jest niedopuszczalne. Kasacja nie służy bowiem do ponawiania kontroli instancyjnej już dokonanej przez sąd odwoławczy, stąd też

postępowanie kasacyjne nie może być traktowane jako trzecia instancja (zob. postanowienie SN z dnia 9 stycznia 2019 r., IV KK 694/18; postanowienie SN z dnia 11 października 2022 r., V KK 332/22).

W tej sytuacji Sąd Najwyższy rozpoznał jedynie zarzut sformułowany w punkcie 1 skargi kasacyjnej. Zarzut wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej sformułowany w omawianej kasacji okazał się bezzasadny w sposób oczywisty. Skarżący podniósł ten zarzut w kontekście reformy Krajowej Rady Sądownictwa ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), powołując się w uzasadnieniu kasacji na orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu Najwyższego, w tym przede wszystkim na treść uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20.

We wskazywanej przez skarżących uchwale przyjęto, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3). Jednakże w przedmiotowej uchwale Sąd Najwyższy stwierdził jednocześnie, iż w odniesieniu do tych sędziów warunkiem stwierdzenia takiego uchybienia jako mającego charakter bezwzględnej przyczyny odwoławczej, nie może być sam fakt powołania sędziego do pełnienia urzędu na podstawie wniosku złożonego przez Krajową Radę Sądownictwa w kwestionowanym przez wnioskodawcę składzie. Podał przy tym, że aby ze względu na realia konkretnej sprawy, w tym osobiste uwarunkowania konkretnego sędziego związane z jego postawą, stanem umysłu czy „drogą” awansu, powstało uzasadnione przekonanie o naruszeniu standardu niezawisłości i bezstronności sądu orzekającego w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw

człowieka i podstawowych wolności, to w tym celu konieczne byłoby przeprowadzenie szczególnego rodzaju wielopoziomowego „testu”.

Podkreślić należy, że skarżący bezzasadnie przyjął wyrażone w przedmiotowej uchwale stanowisko, które stanowiło próbę wykreowania nowego, bo niespotykanego wcześniej, mechanizmu procesowego, służącego *de facto* deprecjacji kontestowanego stanu prawnego o charakterze stricte ustrojowym. Nie można pomijać istotnego w tym zakresie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. w sprawie U 2/20, w którym stwierdzono, że przedmiotowa uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. jest niezgodna z:

- a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, z późn. zm.),
- c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.); OTK-A 2020, poz. 61 (Dz.U. z 2020 r., poz. 376).

Przedmiotowa uchwała Sądu Najwyższego, na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20 przestała zatem obowiązywać. Pogląd ten jest ugruntowany w orzecznictwie, w tym także Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienie SN z dnia 23 września 2021 r., IV KZ 37/21; postanowienie SN z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21; postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2024 r., III KK 538/23). Podkreślić trzeba przy tym, że art. 190 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, iż orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Przyjmuje się, że żaden organ nie posiada uprawnień do weryfikacji oraz nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Co więcej, norma określona w art. 190 ust. 1 Konstytucji RP jest normą samowykonalną, implikującą obowiązek uwzględnienia z urzędu treści orzeczenia w toku rozpoznawania sprawy, a nadto obowiązek respektowania i wdrażania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przez wszystkich adresatów (por. B. Naleziński, Komentarz do art. 190 Konstytucji RP [w:] P. Tuleja, (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2021, LEX, A.

Mączyński, J. Podkowik, Komentarz do art. 190 Konstytucji RP [w:] L. Safjan, L. Bosek (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, Warszawa 2016, Legalis, B. Banaszak, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz do art. 190, Warszawa 2012, Legalis, a nadto np. wyrok TK z dnia 20 maja 2003r., SK 10/02, OTK-A 2003/5/41, wyrok TK z dnia 11 sierpnia 2016r., K 39/16, OTK-A 2016/71, uchwała SN z dnia 23 stycznia 2001r., III ZP 30/00, OSNP 2001/23/685, uchwała składu 7 sędziów NSA z dnia 7 grudnia 2009 r., I OPS 9/09, ONSAiWSA 2010, Nr 2, poz. 16; wyrok SN z 22 sierpnia 2018r., III PK 71/17; wyrok NSA z dnia 22 lutego 2008 r., II OSK 1004/06; wyrok NSA z dnia 16 lutego 2010 r., I FSK 2075/08; wyrok NSA z dnia 23 września 2014 r., II FSK 2328/12; wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 19 czerwca 2018r., II SA/Wr 801/17, LEX nr 2569546; postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2024 r., I KK 107/23).

Reasumując, nie ma zatem żadnych podstaw do proceduralnej negacji statusu sędziego oraz jego kompetencji orzeczniczych z przyczyn podniesionych w uzasadnieniu uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20), a w konsekwencji dopatrywania się bezwzględnej przyczyny odwoławczej w sytuacji, gdy w składzie sądu brała udział osoba powołana na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), (zob. postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2024 r., III KK 538/23).

Również w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, dotyczącym art. 6 ust. 1 Konwencji trafnie przyjęto, iż termin „niezawisły” odnosi się do niezawisłości w stosunku do pozostałych rodzajów władz (wykonawczej oraz ustawodawczej) oraz w stosunku do stron (Beaumartin p-ko Francji, § 38; Sramek p-ko Austrii, § 42). Dodać także należy, iż zasada niezawisłości sędziowskiej wymaga, by poszczególni sędziowie byli wolni od nieuzasadnionych wpływów pochodzących zarówno z zewnątrz, jak i z wewnątrz systemu władzy sądniczej. Wewnętrzna niezawisłość sędziowska oznacza bowiem niepodleganie także bezpośrednim naciskom i instrukcjom ze strony innych sędziów (Parlov-Tkalčić p-ko Chorwacji, § 86; Agrokompleks p-ko Ukrainie, § 137).

Należy podkreślić, że skarżący stawiając omawiany zarzut ograniczył się do bardzo ogólnych twierdzeń w zakresie kryteriów oceny spełnienia przez sąd wymogu niezależności, co z oczywistych względów nie mogło odnieść pożądanego przez niego rezultatu procesowego. Autor kasacji winien wskazać konkretne argumenty uzasadniające, że jego zdaniem konkretni sędziowie nie spełniają minimalnego standardu bezstronności i niezawisłości przy rozpoznaniu sprawy będącej przedmiotem skargi kasacyjnej. Skarżący takich argumentów skutecznie nie wykazał, zatem zarzut ten należało ocenić jako niezasadny. Dodatkowo z analizy akt sprawy wynika, że okoliczności związane z powołaniem sędziego nie były przez obrońcę i oskarżonego kwestionowane na etapie postępowania sądowego, w trybie dostępnych instrumentów procesowych takich jak wnioski w trybie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. lub w trybie określonym w art. 42a ust. 3 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W doktrynie i w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że uchybienia wymienione w art. 439 § 1 k.p.k. zachodzą tylko wtedy, gdy zaistniały w rzeczywistości, a nie pozornie, zaś przepisy regulujące bezwzględne przyczyny odwoławcze muszą być interpretowane ściśle. Przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., określana mianem „nienależytej obsady sądu”, tradycyjnie wiązana była i nadal być musi wyłącznie z rozpoznaniem sprawy w składzie odbiegającym liczbowo lub strukturalnie (jakościowo) od składu przewidzianego dla rozpoznania danej kategorii spraw w sądzie określonego szczebla lub w danym postępowaniu. Konsekwentnie, spod zakresu zastosowania tej regulacji, wyłączano także przypadki stanowiące jedynie naruszenia natury organizacyjno-porządkowej (zob. m. in. J. Matras (w:) Kodeks postępowania karnego, pod red. K. Dudki, WKP 2018, komentarz do art. 439, teza 9). Uchybienia związane z zasiadaniem w składzie orzekającym osoby, co do której zachodziły podstawy wyłączenia, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k., od lat konsekwentnie traktowane są jako względne przyczyny odwoławcze. Uchybieniem mieszczącym się w treści art. 439 § 1 k.p.k. jest taka więc tylko sytuacja, gdy w rozpoznaniu sprawy bierze udział sędzia podlegający wyłączeniu na podstawie art. 40 k.p.k. (zob. m. in. R. A. Stefański, Wyłączenie sędziego z mocy orzeczenia sądu, Przegląd Sądowy 2007, z. 6, s. 119; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2015 r., V KK 2/15, LEX nr

1645250; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2018 r., V KZ 15/18, LEX nr 2473817). Dostrzec przy tym trzeba, że art. 439 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, z uwagi na fakt, że zaistnienie jednej z taksatywnie wymienionych w nim przyczyn obliguje sąd do orzekania poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz niezależnie od wpływu uchybienia na treść wyroku. Rodzi zatem konsekwencje często daleko wykraczające poza oczekiwania stron postępowania występujących z żądaniem przeprowadzenia kontroli odwoławczej. Nie budzi więc wątpliwości, że zgodnie z zasadą *exceptiones non sunt extendendae* przepis ten nie może być interpretowany rozszerzająco. Dotyczy to nie tylko wzbogacania za pomocą wykładni samego katalogu z art. 439 § 1 k.p.k., lecz także dokonywania rozszerzającej interpretacji konkretnych przyczyn odwoławczych (zob. postanowienie SN z dnia 12 lipca 2022 r., III KK 222/22).

Odnosząc się do pozostałych zarzutów kasacyjnych, wskazać jedynie trzeba, że skoro przepis art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. ogranicza podstawy kasacyjne wyłącznie do tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych, nie można w nich „przy okazji” podnosić innego rodzaju uchybień (zob. postanowienie SN z dnia 26 września 2023 r., III KZ 35/23). Sąd Najwyższy nie rozpoznawał zatem pozostałych zarzutów, albowiem w przedmiotowej sprawie, gdzie orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, są one niedopuszczalne. Sąd Najwyższy stwierdził jednocześnie brak podstaw do wydania odrębnego orzeczenia w tym zakresie (zob. postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2024 r., I KK 146/24).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu, obciążając skazanego kosztami postępowania kasacyjnego w myśl art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

[PGW]

[ms]

